

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
хімічний факультет

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ШЕВЧЕНКА
хімічна комісія

Присвячується 75 річчю від дня народження
професора Оксани Іванівни Бодак

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

**XVI НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ЛЬВІВСЬКІ ХІМІЧНІ ЧИТАННЯ – 2017»**

28-31 травня 2017 року

ЛЬВІВ – 2017

Збірник наукових праць: XVI наукова конференція «Львівські хімічні читання – 2017». Львів, 28-31 травня 2017 року – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2017. – 315 с.

В збірнику опубліковані матеріали фундаментальних і прикладних наукових досліджень в галузі неорганічної, аналітичної, органічної, біоорганічної, медичної, фізичної хімії, хімії довкілля, хімічної технології, матеріалознавства та наноструктурованих систем.

За зміст тез відповідальність несуть автори.

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНИХ ПОЗНАЧЕНЬ СЕКЦІЙ:

П – пленарні доповіді;

У – усні доповіді;

О – органічна, біоорганічна та медична хімія;

Ф – фізична хімія;

М – матеріалознавство та наноструктуровані системи;

Н – неорганічна хімія;

А – аналітична хімія;

Д – хімія довкілля;

Т – хімічна технологія.

СТЕРЕОХІМІЯ ТА РЕАКЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ СУЛЬФОХЛОРИДІВ АНІЛІДІВ СУЛЬФОКИСЛОТ З ЕКРАНОВАНИМИ СУЛЬФОНІЛАМІДНИМИ ЗАМІСНИКАМИ

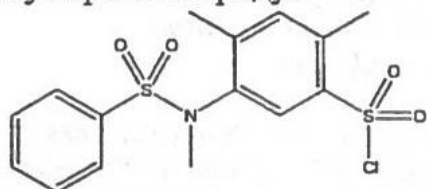
Людмила Рубльова¹, Борис Михалічко²

¹Кафедра загальної хімії, Донецький національний технічний університет

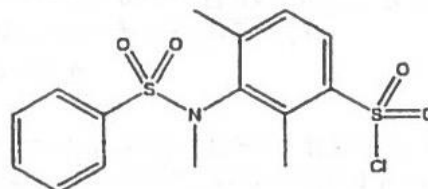
²Кафедра процесів горіння і загальної хімії, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

e-mail: mykhalitchko@email.ua

Проведено синтез і рентгеноструктурне дослідження двох нових стерично утруднених ізомерів диметил[метил(фенілсульфоніл)аміно]-бензенсульфонілхлориду:

(1)

(2)

Результати структурних досліджень виявили низку цікавих особливостей молекулярної структури для **1** та **2**. Обидва ізомери організовані як молекулярні кристали з розгалуженою системою міжмолекулярних водневих зв'язків типу (C)H...O та (C)H...Cl (H...O знаходяться в межах 2.27(3)–2.76(2) Å). Полярні групи (–SO₂Cl і –SO₂–) цих молекул формують внутрішньомолекулярні водневі зв'язки (C)H...O(S) типу. Поєднання експериментального (рентгеноструктурний аналіз) і теоретичного (квантово-хімічні обчислення *ab initio*) підходів дало змогу пояснити специфічні кінетичні риси реакційності субстратів **1** і **2** в умовах сольволізу. Молекула **2** характеризується більш жорсткою структурою і видовженим зв'язком S–Cl (2.147(1) Å) у порівнянні з **1** (S–Cl 2.039(1) Å), що сприяє можливій реалізації «фронтальної» атаки нуклеофіла і виникненню неklasичного перехідного стану (ПС) S_N2-типу. Це відображається на величинах термодинамічних параметрів ПС і проявляється в підвищенні реакційності сполуки **2**. Так, для нейтрального гідролізу в 70% водному розчині діоксану маємо: для **1** (5-[N(C₆H₅SO₂)-NMe]-2,4-Me₂C₆H₂SO₂Cl) – $k_{\text{сф}} = 2.17 \cdot 10^{-4} \text{ c}^{-1}$ (323 K), $\Delta H^{\ddagger} = 49.5 \text{ кДж/моль}$, $-\Delta S^{\ddagger} = 186.0 \text{ Дж/(моль} \cdot \text{K)}$; для **2** (3-[N(C₆H₅SO₂)-NMe]-2,4-Me₂C₆H₂SO₂Cl) – $k_{\text{сф}} = 3.79 \cdot 10^{-4} \text{ c}^{-1}$ (323 K), $\Delta H^{\ddagger} = 66.8 \text{ кДж/моль}$, $-\Delta S^{\ddagger} = 130.7 \text{ Дж/(моль} \cdot \text{K)}$.